

§ 221

Sosiaali- ja terveyslautakunnan lausunto kaupunginhallitukselle valtuutettu Amanda Pasasen ym. talousarvioaloitteesta koskien maksuttomien kuukautisvälineiden pilotin toteuttamisesta

HEL 2021-002894 T 00 00 03

Lausunto

Sosiaali- ja terveyslautakunta antoi kaupunginhallitukselle valtuutettu Amanda Pasasen ja 19 muun valtuutetun talousarvioaloitteesta seuraavan lausunnon:

"Kasvatus- ja koulutuslautakunta 9.2.2021 § 22 päätti toimialallaan käynnistää rajatun kokeilun maksuttomien kuukautisvälineiden jakamisesta perusopetuksessa sekä toisen asteen oppilaitoksissa. Myös sosiaali- ja terveyslautakunta on 31.8.2021 § 170 lausunnossaan kaupunginhallitukselle esittänyt kuukautisvälineiden tarvejakelun maksuttoman kokeilun aloittamista kouluissa, perhekeskuksissa tai järjestöjen kautta. Esitetyssä kokeilussa edellytettäisiin tiivistä yhteistyötä sosiaali- ja terveystoimialan sekä kasvatuksen ja koulutuksen toimialan kanssa. Esitetyn kokeilun suunnitteluun otettaisiin mukaan myös nuoret, kouluterveydenhuolto ja terveystiedon opettajat sekä perhekeskukset ja alan järjestöt.

Koska kyseessä olisi ilmaistuote, ei jakamisen välttämättä tarvitse tapahtua kalliiden mekaanisten automaattien avulla. Koska kyse on myös nuorille säännöllisestä ja ennustettavasta tarpeesta, ei jakelua ole välttämättä pakko järjestää joka päivä – esimerkiksi viikoittain mahdollisuus riittää hyvin. Lautakunta puoltaa tämän pilotin järjestämistä yhdessä kasvatuksen ja koulutuksen toimialan kanssa ja varautuu siihen myös talousarviossa

Terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointi

Ilmaisten kuukautisvälineiden jakaminen nuorille sekä vähävaraisille mahdollisesti vähentää niin sanottua kuukautisköyhyyttä. Kuukautisvälineiden käyttö ja niiden riittävä vaihtaminen puhtaisiin, yhdistettynä hyvään intiimihygieniaan kuukautisten aikana, edistää terveyttä ja vahvistaa sosiaalista sekä psyykkistä hyvinvointia.

Kansallinen päätös eduskunnassa kuukautisvälineiden arvolisäveron alentamisesta parantaisi sukupuolten välistä tasa-arvoa, kun kuukautisvälineiden hinnan laskiessa naisille ja tytöille kohdistuva kustannusrasite pienentyisi."

Käsittely

Postiosoite
PL 6000
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
sosiaalijaterveys@hel.fi

Käyntiosoite
Toinen linja 4 A
Helsinki 53
www.hel.fi/sote

Puhelin
+358 9 310 5015
Faksi
+358 9 310 42504

Y-tunnus
0201256-6

Tilinro
FI1880001200052430
Alv.nro
FI02012566

21.09.2021

Asiassa tehtiin seuraavat vastaehdotukset:

Vastaehdotus 1:

Jäsen Kati Juva: Poistetaan lausunnon viisi ensimmäistä kappaletta. Lisätään lausunnon kuudennen kappaleen jälkeen teksti "Koska kyseessä olisi ilmaistuote, ei jakamisen välttämättä tarvitse tapahtua kallien mekaanisten automaattien avulla. Koska kyse on myös nuorille säännöllisestä ja ennustettavasta tarpeesta, ei jakelua ole välttämättä pakko järjestää joka päivä – esimerkiksi viikoittain mahdollisuus riittää hyvin. Lautakunta puoltaa tämän pilotin järjestämistä yhdessä kasvatuksen ja koulutuksen toimialan kanssa ja varautuu siihen myös talousarviossa". Poistetaan kaksi Terveys- ja hyvinvointivaikutukset -otsikkoa edeltävää kappaletta.

Kannattaja: jäsen Oula Silvennoinen

Vastaehdotus 2:

Jäsen Laura Korpinen: Teen seuraavan vastaehdotuksen: Korjataan Terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointi -otsikon ensimmäinen kappale kuulumaan seuraavasti: "Kuukautisvälinesuojia saa edullisimmillaan reilusti alle 2 euron kuukausikustannuksella. Kuukautisköyhyysilmiötä ei siten Suomessa tosiasiallisesti ole, kun lisäksi huomioidaan se, että lähtökohtaisesti jokaisen nuoren elatuksesta vastaa 1-2 aikuista. Lautakunta toteaa, että terveystieteiden ilmaisella jakamisella ei ole perheille relevanttia taloudellista merkitystä, ja niiden jakamiseen ryhtymällä ainoastaan lisättäisiin hallinnon kuluja." Poistetaan Terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointi -otsikon toinen kappale.

Kannattaja: jäsen Mikko Paunio

Sosiaali- ja terveyslautakunnan lausunto syntyi seuraavien äänestysten tuloksena:

1 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

EI-ehdotus: Vastaehdotus 1 (jäsen Kati Juva)

Jaa-äännet: 5

Laura Korpinen, Seija Muurinen, Matti Niiranen, Mikko Paunio, Daniel Sazonov

Ei-äännet: 8

Pentti Arajärvi, Eva Biaudet, Maaret Castrén, Kati Juva, Touko Niinimäki, Oula Silvennoinen, Meri Valkama, Sinikka Vepsä

Tyhjä: 0

Poissa: 0

Sosiaali- ja terveyslautakunta hyväksyi jäsen Kati Juvan vastaehdotuksen äänin 8 - 5.

2 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

Ei-ehdotus: Vastaehdotus 2 (jäsen Laura Korpinen)

Jaa-äännet: 11

Pentti Arajärvi, Eva Biaudet, Maaret Castrén, Kati Juva, Seija Muuri-
nen, Touko Niinimäki, Matti Niiranen, Daniel Sazonov, Oula Silvennoi-
nen, Meri Valkama, Sinikka Vepsä

Ei-äännet: 2

Laura Korpinen, Mikko Paunio

Tyhjä: 0

Poissa: 0

Sosiaali- ja terveyslautakunta hyväksyi esittelijän ehdotuksen äänin 11 - 2.

Sosiaali- ja terveyslautakunta antoi asiasta hyväksytyn vastaehdotuk-
sen osalta esittelijän ehdotuksesta poikkeavan lausunnon.

Esittelijä

sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Maarit Sulavuori, perhe- ja sosiaalipalvelujen johtaja, puhelin: 310 62401
maarit.sulavuori(a)hel.fi

Leena Turpeinen, terveys- ja päihdepalvelujen johtaja, puhelin: 310 52481
leena.turpeinen(a)hel.fi

Mervi Korpela, toiminnansuunnittelija, puhelin: 310 42683
mervi.korpela(a)hel.fi

Liitteet

1 Talousarvioaloite, maksuttomien kuukautisvälineiden pilotin toteuttami-
nen, Pasanen Amanda

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Lausuntoehdotus

Sosiaali- ja terveyslautakunta antaa kaupunginhallitukselle valtuutettu Amanda Pasasen ja 19 muun valtuutetun talousarvioaloitteesta seuraavan lausunnon:

”Aloitteessa todetaan, että ilmaisia kuukautisvälineitä tulisi olla tarjolla kouluissa ja terveyskeskuksissa, koska vähävaraisille ihmisille kuukautisvälineisiin kuluva summa voi muodostaa merkittävän osan kuukauden tai viikon budjetista. Kenenkään ei tulisi joutua valitsemaan käyttääkö rahansa ruokaan vai kuukautisvälineisiin. Aloitteessa esitetään riittävän määrärahan varaamista vuoden 2022 talousarvioon maksuttomien kuukautisvälineiden pilotin toteuttamiseksi.

Sosiaali- ja terveyslautakunta toteaa, että se ei kannata talousarvioaloitteessa esitettyä kokeilua maksuttomien kuukautissuojien jakamisesta kouluissa ja terveysasemilla. Kokeilu asettaisi muissa sosiaali- ja terveystoimen palvelupisteissä asioivat eriarvoiseen asemaan. Koulu- ja opiskeluterveydenhuollon ja terveysasemien perustehtävät on määritelty terveydenhuoltolaissa.

Terveysasemien perustehtävänä on huolehtia kiireellisestä ja kiireettömästä avosairaanhoidosta ja siihen liittyvästä terveyden edistämisestä samoin kuin aikuisten terveysneuvonnasta, perusterveydenhuollon mielenterveystyöstä ja opiskelijoiden sairaanhoidosta sekä seksuaali- ja lisääntymisterveyteen liittyvästä neuvonnasta. Koulu- ja opiskeluterveydenhuollon tehtävänä on oppilaiden terveydenhoito, terveysneuvonta, lakisääteisiin ja tarpeellisiin erikoistutkimuksiin ohjaaminen, koulujen terveydellisten olojen valvonta sekä koko koulu yhteisön hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen. (Terveydenhuoltolaki 1326/2010.)

Talousarviossa esitetyn kokeilun kohderyhmänä olisivat terveyskeskuksissa asioivat 13–51-vuotiaat tytöt ja naiset, joita oli vuonna 2020 noin 54 700 henkilöä (sisältää myös ehkäisyneuvonnan asiakkaat, mutta ei muita keskitettyjä palveluja eikä digitaalista terveysasemaa). Jos laskennalliset kuukautissuojakustannukset ovat 5 euroa henkilö kohden kuukaudessa, niin maksuttomien kuukautisvälineiden kustannusarvio olisi pelkästään terveysasemilla noin 3,28 miljoonaa euroa vuodessa.

Lisäksi kustannuksia aiheutuu kokeilun aloittamiseen tarvittavan projektihenkilön palkkakustannuksista sekä kokeilun aloitusvaiheessa viestinnästä ja kampanjoinnista. Esimerkiksi yhden terveydenhoitajan palkkakustannukset ovat noin 4200 euroa kuukaudessa sisältäen henkilöstösivukulut 28 prosenttia. Projektihenkilön ei tarvitse välttämättä olla terveydenhuollon ammattilainen. Aloitusvaiheessa viestinnän ja kampanjan kustannukset ovat noin 50 000 euroa. Ylläpitovaiheessa kustannuksia aiheutuu joko jakeluautomaateista sekä tuotteiden tilaukses-

ta ja täytöstä vastaavien työntekijöiden palkkakustannuksista tai manuaaliseen jakeluun kohdennettavista henkilöstöresursseista ja kuukautissuojien varastoinnista.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta 9.2.2021 § 22 päätti toimialallaan käynnistää rajatun kokeilun maksuttomien kuukautisvälineiden jakamisesta perusopetuksessa sekä toisen asteen oppilaitoksissa. Myös sosiaali- ja terveyslautakunta on 31.8.2021 § 170 lausunnossaan kaupunginhallitukselle esittänyt kuukautisvälineiden tarvikejakelun maksuttoman kokeilun aloittamista kouluissa, perhekeskuksissa tai järjestöjen kautta. Esitetyssä kokeilussa edellytettäisiin tiivistä yhteistyötä sosiaali- ja terveystoimialan sekä kasvatuksen ja koulutuksen toimialan kanssa. Esitetyn kokeilun suunnitteluun otettaisiin mukaan myös nuoret, koulu-terveydenhuolto ja terveystiedon opettajat sekä perhekeskukset ja alan järjestöt.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla on selvitetty maksuttomien kuukautisvälineiden jakamiseen liittyviä käytännön järjestelyitä. Tällä hetkellä markkinoilta ei löydy automaatteja, jotka mahdollistaisivat käyttäjille räätälöityjen kuukautisvälineiden noudon kuukausittain. Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan selvitysten mukaan automaatti on toteutettavissa, mutta sen suunnittelu vaatii yhteiskehittelyä jakeluautomaatteja tarjoavien yritysten kanssa. Vuokrattavia automaatteja ei ole markkinoilla toistaiseksi tähän tarkoitukseen saatavilla. Eräs hoitotarvikkeiden jakeluautomaatteja myyvä yritys arvioi yhden laitteiston hinnaksi 20 000 euroa. Koulun tai oppilaitoksen ostama lokerikko mahdollistaisi 20 oppijan noudon päivää kohden. Tämän lisäksi tuotteiden tilauksesta, automaatin päivittäistäytöstä ja asiakastyöstä vastaisi erikseen palkattava työntekijä.

Ilmaisten kuukautisvälineiden jakaminen terveysasemilla ja koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa ei kuulu terveydenhuoltolain mukaisiin terveysasemien ja koulu- ja opiskeluterveydenhuollon perustehtäviin. Terveysasemien ja koulu- ja opiskeluterveydenhuollon asiakkaille jaettavat ilmaiset kuukautissuojat asettaisivat muissa sosiaali- tai terveystoimen palvelupisteissä asioivat asiakkaat eriarvoiseen asemaan. Myös ne helsinkiläiset, jotka eivät käytä tai eivät kykene käyttämään sosiaali- ja terveystoimen palveluja, jäisivät vaille kokeilussa ehdotettua etuutta.

Terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointi

Ilmaisten kuukautisvälineiden jakaminen nuorille sekä vähävaraisille mahdollisesti vähentää niin sanottua kuukautisköyhyyttä. Kuukautisvälineiden käyttö ja niiden riittävä vaihtaminen puhtaisiin, yhdistettynä hyvään intiimihygieniaan kuukautisten aikana, edistää terveyttä ja vahvistaa sosiaalista sekä psyykkistä hyvinvointia.

21.09.2021

Kansallinen päätös eduskunnassa kuukautisvälineiden arvolisäveron alentamisesta parantaisi sukupuolten välistä tasa-arvoa, kun kuukautisvälineiden hinnan laskiessa naisille ja tytöille kohdistuva kustannusrasite pienentyisi.”

Esittelijän perustelut

Kaupunginkanslia on pyytänyt sosiaali- ja terveyslautakunnalta lausuntoa kaupunginhallitukselle valtuutettu Amanda Pasasen ja 19 muun valtuutetun talousarvioaloitteesta koskien pilottikokeilua, jossa jaettaisiin maksuttomia kuukautisvälineitä terveysasemilla ja kouluissa. Lausuntoa on pyydetty 22.9.2021 mennessä. Lausuntoa on myös pyydetty kasvatus- ja koulutuslautakunnalta.

Esittelijä

sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Maarit Sulavuori, perhe- ja sosiaalipalvelujen johtaja, puhelin: 310 62401
maarit.sulavuori(a)hel.fi
Leena Turpeinen, terveys- ja päihdepalvelujen johtaja, puhelin: 310 52481
leena.turpeinen(a)hel.fi
Mervi Korpela, toiminnansuunnittelija, puhelin: 310 42683
mervi.korpela(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Talousarvioaloite, maksuttomien kuukautisvälineiden pilotin toteuttaminen, Pasanen Amanda

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Kasvatus- ja koulutuslautakunta 14.09.2021 § 312

HEL 2021-002894 T 00 00 03

Lausunto

Kasvatus- ja koulutuslautakunta päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

14.09.2021 Pöydälle

Pöydällepanoehdotus: Ozan Yanar: Pöydälle.

21.09.2021

Kasvatus- ja koulutuslautakunta päätti yksimielisesti panna asian pöydälle Ozan Yanarin ehdotuksesta.

Esittelijä

kasvatuksen ja koulutuksen vs. toimialajohtaja
Satu Järvenkallas

Lisätiedot

Heidi Halkilahti, pedagoginen asiantuntija, puhelin: 22889
heidi.halkilahti(a)hel.fi
Elli-Noora Lassy, pedagoginen asiantuntija, puhelin: 310 35095
elli-noora.lassy(a)hel.fi
Mari Mulari, pedagoginen asiantuntija, puhelin: 310 83274
mari.mulari(a)hel.fi

Sosiaali- ja terveyslautakunta 14.09.2021 § 196

HEL 2021-002894 T 00 00 03

Lausunto

Sosiaali- ja terveyslautakunta päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

14.09.2021 Pöydälle

Nuorisoneuvoston edustaja Jimi Joutsio poistui kokouksesta kesken asian käsittelyn.

Sosiaali- ja terveyslautakunta jätti asian yksimielisesti pöydälle jäsen Kati Juvan ehdotuksesta.

Esittelijä

sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Maarit Sulavuori, perhe- ja sosiaalipalvelujen johtaja, puhelin: 310 62401
maarit.sulavuori(a)hel.fi
Leena Turpeinen, terveys- ja päihdepalvelujen johtaja, puhelin: 310 52481
leena.turpeinen(a)hel.fi
Mervi Korpela, toiminnansuunnittelija, puhelin: 310 42683
mervi.korpela(a)hel.fi